

Příčiny technologických poruch

Proces tavení je často doprovázen provozními problémy: *flotace písku, zaplynění skloviny, vznik krusty, pěny, kyšpy, slepenců pískových zrn, nehomogenity, těžkotavitelných „kaménků“* apod. Většina poruch má původ v raných fázích procesu tavení, v průběhu existence iontových tavenin. Proto se zabýváme prvotními chemickými reakcemi. V minulém období jsme studovali:

- 1. Problém tavení s jemným pískem**
- 2. Původ takzvaných "MgO kamenů"**
- 3. Tavení s vysokým obsahem střepů**

Cílem je prokázat vztah mezi těmito technologickými problémy a chemickými reakcemi v prvních fázích tavení.

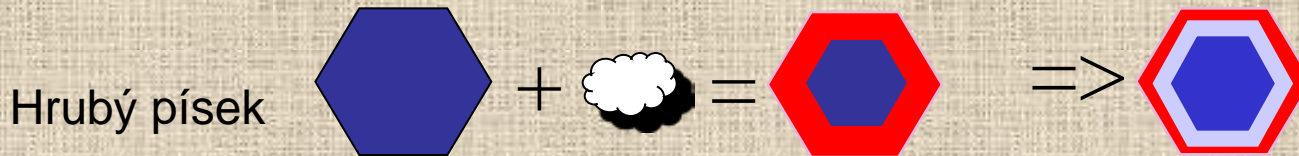
Přes úspěchy modelování v oblasti tekuté skloviny zůstává nezvládnutá oblast dějů v prvních fázích procesu

Problémy s jemným pískem

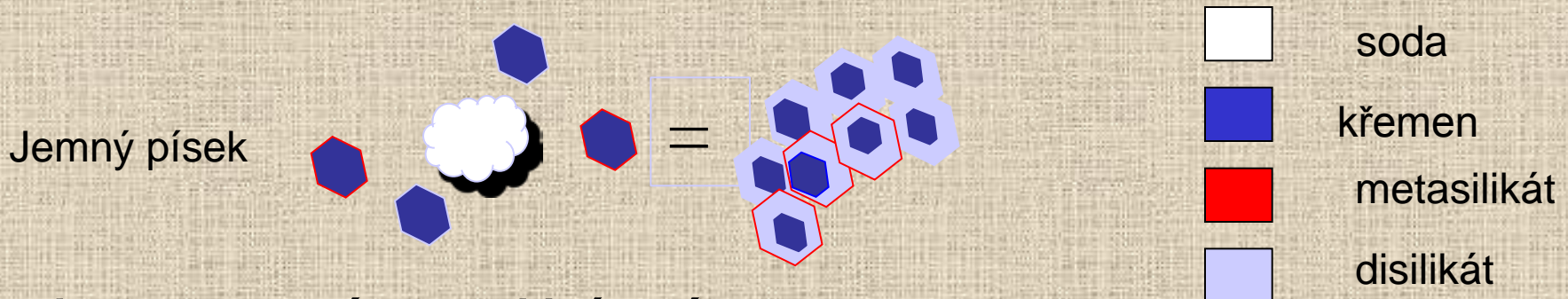
Soda reaguje rychle s křemenem a pokrývá ho vrstvou metasilikátu

Metasilikátová vrstva reaguje pomalu s podpovrchovým SiO_2 za vzniku disilikátu.

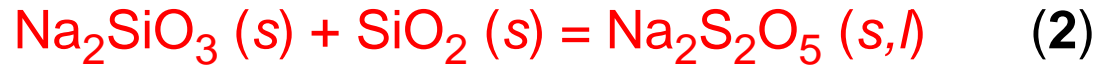

V případě malých pískových zrn s velkým povrchem se jejich ochranná metasilikátová vrstva rychle poruší a zrna se navzájem slepí.

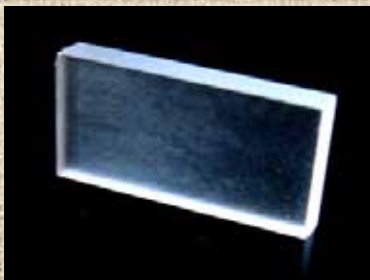
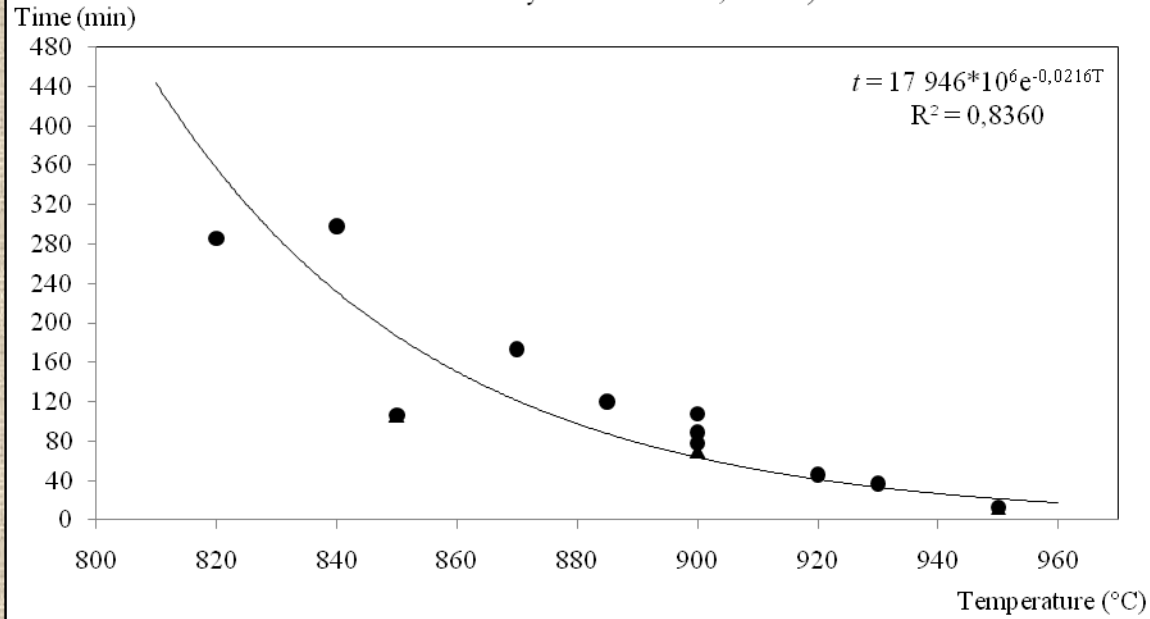

Existence pevné metasilikátové vrstvy je podmínkou bezproblémového tavení

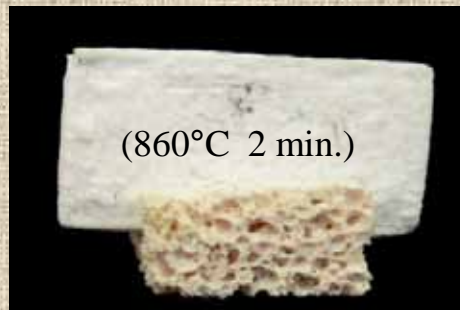
Reakční kinetika

Temperature dependence of the time of the reaction (2) (linear conversion to metasilicate layer thickness 0,61mm)

křemen

křemen s vrstvou
metasilikátu

Vzorek po zreagování...

System $\text{Na}_2\text{CO}_3 + \text{MgO} (+\text{CO}_2)$

V současnosti jsou nejrozšířenější skla s obsahem cca 4% MgO. Při jejich tavení mohou vznikat „**dolomitické kaménky**“, které vypadají jako by byly slinuté. Teplota slinutí MgO je však příliš vysoká, proto se domníváme, že se jedná o kompozit sody a MgO. Jen asi 5wt% MgCO_3 se rozpustí v roztavené Na_2CO_3 . Zbývající část je ve formě MgO a vytváří se sodou kompozit. Kompozity s 30wt% MgO jsou velmi odolné a používají se jako pevný elektrolyt v elektrochemických člácích.

Reakce vzorků s křemenem

95 wt% Na_2CO_3 + 5wt% MgCO_3

**Tento vzorek reaguje
křemenem velmi rychle.**

70 wt% Na_2CO_3 + 30 wt% MgO

**Tento vzorek reaguje s
křemenem velmi pomalu.**

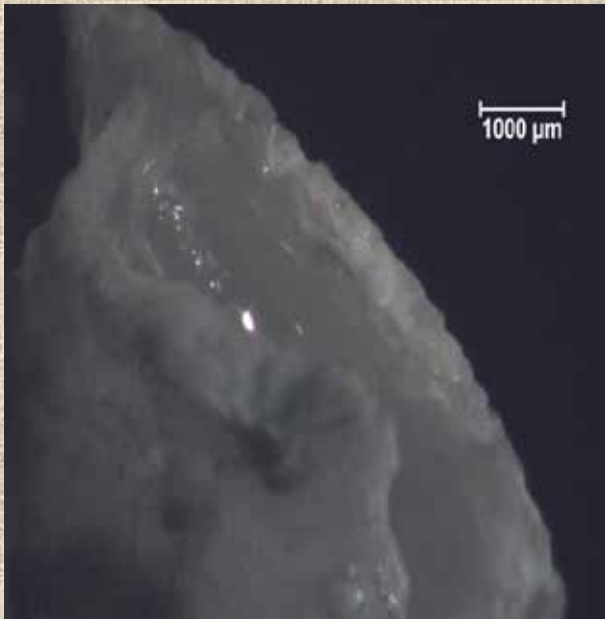
Reakce střepeů ve kmeni

Zatímco na křemeni vzniká metasilikátová vrstva, na střepech vzniká vrstva, obsahující

Sodium metasilicate

16-Sodium tetracalcium cyclo-hexasilicate,

Disodium magnesiosilicate.

Vliv CaO a MgO na reakci sody s křemičitou fází

Byly provedeny dva typy pokusů:

Křemenná destička pokrytá taveninou $\text{Na}_2\text{Ca}(\text{CO}_3)_2$ v atmosféře CO_2 . Analýzou RTG byly nalezeny metasilikát sodný, $\text{Na}_4\text{CaSi}_3\text{O}_9$ a $\text{Na}_4\text{Ca}_4\text{Si}_6\text{O}_{18}$. Reakce probíhá pomaleji, než s čistou sodou.

Reakce střepů skla Float se sodou. Vzniká metasilikát sodný, 16-Sodium tetracalcium cyclo-hexasilicate, a Disodium magnesiosilicate. I když reakce střepů se sodou ve srovnání s reakcí sody s křemenem probíhá zpočátku rychleji, nahromadění vápenatých a hořečnatých minerálů na povrchu střepu reakci výrazně brzdí.

V obou těchto případech došlo ke zkoncentrování CaO a MgO tak, že vytvořily samostatné minerály. Z toho plyne, že při tavení nedochází pouze k homogenizačním pochodům, ale i k separačním pochodům, při kterých se rozptýlená složka může zase zkoncentrovat. Obě série pokusů ukázaly obdobný zpomalující trend v působení CaO a MgO na reakci sodné a křemičité fáze.

Závěry

Nevhodnost velmi jemného písku pro tavení skla je vysvětlena předčasnou transformací metasilikátu na viskózní taveninu disilikátu.

Výskyt dolomitických kamenů během tavení kmene s dolomitem je vysvětlena vznikem a vlastnostmi uhličitanových kompozitů.

Průběh reakce střepů se sodou přispívá k porozumění dějům při tavení vsázek s vysokým obsahem střepů